

(Fremsat 29/10 85. Første behandling 5/11 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 112 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 8:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en børneombudsinstitution.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 3/10 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Forslagsstillerne synes, der bliver taget for lidt hensyn til børnene, og derfor foreslår de, at vi skal have en børneombudsinstitution, sådan at der ansættes nogle personer til at følge med i, hvordan børn har det. Institutionen skal modtage henvendelser fra børn og på grundlag heraf kontakte myndighederne med forslag om ændringer.

Forslaget bygger på det synspunkt, at lovgiverne og myndighederne ved alt for lidt om børn, og at det er grunden til, at der ifølge forslagsstillerne ved lovgivning og planlægning m.v. tages for lidt hensyn til, hvad der er børns behov.

I disse synspunkter er jeg ikke enig. Jeg tror, vi her i tinget og i de enkelte ministerier og kommuner m.v. udmærket er klar over, hvad der er børns behov og interesser, og jeg har fuld tillid til, at de lokale socialudvalg, der i første række er sat til at værne om børnenes trivsel, er de bedst egnede til at varetage disse interesser.

Noget andet er, at det ikke altid er entydigt, hvad der er til bedste for et barn. Det så vi f.eks. ved debatterne om fælles foræl-

dremyndighed og om afskaffelse af den såkaldte revselsesret. Her handlede vel både tilhængere og modstandere ud fra deres overbevisning om, hvad der er til gavn for børnene. Hvad skulle en børneombudsmand have svaret ved en høring over sådanne lovforslag? Formentlig, at der er delte meninger om, hvilken betydning sådanne forslag har for børn.

Derimod er jeg til en vis grad enig i, at der ved lovgivning, planlægning m.v. ikke altid tages tilstrækkeligt hensyn til børnene, men det skyldes normalt ikke manglende opmærksomhed med hensyn til børns behov. Det skyldes derimod, at der, som i alle andre forhold, må tages mange forskellige hensyn, og at disse hensyn skal afvejes i forhold til hinanden. Denne afvejning vil næppe blive væsentligt påvirket af, at der i sagen ligger en udtalelse fra en børneombudsmand.

I øvrigt er det min klare opfattelse, at der ligger en fare i at få en særlig ombudsmand. Det kan nemlig meget let bevirke en ansvarsforflygtigelse hos de enkelte ansvarlige instanser, der skal varetage børns behov, hvis der er en særlig institution, der som eneste opgave har at varetage hensynet til børnene.

Jeg mener også, vi skal passe på, at der ikke går inflation i ombudsmandstitlen. Det kunne svække den autoritet, der i dag naturligt er knyttet til folketingets ombudsmand.

Ifølge bemærkningerne til beslutningsforslaget skal børneombuddets arbejde bestå i at følge med i, hvad der sker på områder, der vedrører børn. Børneombuddet skal desuden modtage henvendelser fra børn og give disse henvendelser videre til myndighederne eller fortælle børnene, hvor de selv skal henvende sig. Det er tankevækkende, at forslagsstillerne mener, at der til det skal oprettes en ny, bekostelig offentlig institution. Jeg føler mig ganske overbevist om, at forældre og andre voksne med daglig kontakt til børn fuldt ud er i stand til at varetage disse opgaver. Jeg tror, det er en generel erfaring for folketingsmedlemmer og administratorer, at forældre, pårørende, lærere, pædagoger, læger og, som jeg sagde før, også de lokale socialudvalg følger særdeles godt med i og jævnlig ringer eller skriver om forhold vedrørende børn, som de ønsker at gøre opmærksom på, ja, også børnene selv skriver i ganske vid udstrækning. Aviserne og bladene bærer da og-

[Justitsministeren]

så præg af engagerede indlæg, læserbreve m.v. om børns forhold.

Den norske børneombudsinstitution kostede ifølge bemærkningerne knap 1,3 mill. kr. i 1983. Selv om regeringen er indstillet på i videst muligt omfang at undgå, at de besparelser, som det i disse år er nødvendigt at foretage, rammer børnefamilierne, synes jeg, det er en rigtig dårlig idé at bruge et så stort beløb på ren administration.

I bemærkningerne er der udførligt redegjort for det norske børneombud. Man kunne godt have medtaget en bemærkning om, at der allerede i 1979 blev stillet et lignende forslag i Sverige, men at forslaget ikke umiddelbart vandt tilslutning og blev sendt tilbage til ekspertudvalget, hvor det stadig befinder sig. Meget tyder på, at det også vil være rigtigt, hvis vi her i landet giver os god tid til overvejelsen vedrørende det forslag, der er fremsat.

Jytte Andersen (S):

I modsætning til justitsministeren kan vi godt i socialdemokratiet tilslutte os den tankegang, der ligger i VS' forslag. Vi mener, det er vigtigt, at der oprettes en institution, som spiller en afgørende rolle, når vi skal træffe beslutninger og vi i tilstrækkelig grad skal tage hensyn til børns tarv og forbedre deres vilkår.

Vi mener, det er vigtigt, at der oprettes en høringsinstans og en klageinstans og også en instans, som har kompetence til selv at tage initiativer og foreslå forbedringer.

Når vi ikke fuldt og helt kan tilslutte os selve forslaget, som det foreligger nu, hænger det sammen med, at vi synes, det er for snævert. Vi arbejder i øjeblikket i socialdemokratiet med et forslag, som vi vil komme med i næste uge. Vi vil bl.a. gerne prøve at se på, om ikke man kan videreføre det forskningsarbejde, som afsluttes her i efteråret, nemlig småbørnsinitiativet, som har kørt som en forskningsenhed i forlængelse af børnekommissionens arbejde. Vi vil også gerne se på, i hvor høj grad man kan, om jeg så må sige, frigøre de bundne kræfter i vores offentlige system, forstået på den måde, at vi tit ser eksempler på, at skoleforvaltning, socialforvaltning og sundhedsforvaltning ikke i tilstrækkelig grad forstår at samarbejde og lave det tværfaglige og tværsektorale arbejde, der

er nødvendigt for, at ressourcerne bruges bedst muligt til gavn for børn og unge.

Men som sagt, vi er meget enige med VS i, at der ingen tvivl er om, at børn og unge har hjælp behov, ligesom der heller ingen tvivl er om, at vi er nødt til i folketinget i langt højere grad at interessere os for, hvordan børn på deres egne præmisser kan komme til orde, og hvordan børn i tilstrækkelig grad kan få deres synspunkter og deres interesser tilgode-set.

Det slog mig lidt, da justitsministeren sagde, at vi godt kender børns behov, men at der er så mange andre hensyn, der skal tages med ind i overvejelserne. Hvorfor er det så altid børnenes interesser, der bliver prioriteret lavest, og hvorfor bliver de ikke prioriteret højest. Det er faktisk nogle af de ting, som vi i socialdemokratiet vil sætte til politisk debat her i de kommende måneder.

Jeg vil gerne henlede justitsministerens opmærksomhed på en pressemeddelelse, som Børnesagens Fællesråd har udsendt. Børnesagens Fællesråd er jo en paraplyorganisation for mange børneorganisationer, som interesserer sig for børns og unges vilkår, og de siger bl.a., at de meget gerne vil støtte en børneombudsinstitution, og peger på, at de erfaringer, man i Norge har fået, har været et gode for den norske udvikling set med børneøjne. De siger til sidst i henvendelsen, at de meget gerne vil opfordre til et bredt politisk samarbejde om dette og også gerne vil medvirke til at udarbejde retningslinjer for en børneombudsinstitution.

Vi synes ikke i socialdemokratiet, at vi skal sidde denne opfordring og dette ønske overhørig. Vi mener faktisk, det er en sag, som kan give folketinget lejlighed til at samles bredt politisk om at sætte børnene i fokus, om at give børnene deres egen advokat.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har læst det foreliggende forslag med interesse, bl.a. fordi det er skrevet i et prisværdigt klart og let forståeligt sprog. Det kunne være spændende, hvis også forslag, der omhandlede skattelovgivning og anden lovgivning, ind imellem var skrevet lige så klart og tydeligt.

Jeg synes også, at intentionerne i selve forslaget er gode. Denne børneombudsmand skal varetage børns interesser, hun skal påpe-

[Helge Adam Møller]

ge børns behov, hun skal forebygge, at børn bringes i konflikt med samfundet, og hun skal foreslå foranstaltninger, som forbedrer børns levevilkår. Det er nogle af de ting, man har sat op i forslaget.

Men så kommer betænelighederne, for alle disse opgaver, som børneombudsmanden skulle løse sammen med fem-seks-syv-otte ansatte, er der jo millionvis af andre mennesker, som løser i øjeblikket og vel løser på en bedre måde, i hvert fald en måde, der er betydelig nærmere ved børnene. Jeg tænker på den halvanden million forældre til børnene, vi snakker om, jeg tænker på den ene million bedsteforældre, som disse børn har, jeg tænker på de 50.000 folkeskolelærere, som daglig underviser børnene, jeg tænker på de 20.000 børnehavepædagoger, jeg tænker på de 50.000 frivillige idrætsledere, spejderledere og ledere i ungdomsskoler. Ud over det er der mere end 5.000 kommunalpolitikere og folketingspolitikere, som også beskæftiger sig med dette i deres dagligdag.

Der er altså næsten tre millioner mennesker, som har nøjagtig de samme fire opgaver, som jeg nævnte her, og jeg mener, de kan gøre det på en måde, der bestemt ikke er dårligere – måske tværtimod – end hvis man laver sådan en central institution.

Jeg må også indrømme, at når jeg læser en af sætningerne i bemærkningerne til forslaget, hvor der står: »Mange børn ved ikke, hvem de skal sige det til, hvis der er noget, de vil have lavet om«, får man det indtryk, at forslaget er skrevet af nogle mennesker, som har været børn for 50 eller 60 år siden. Jeg har kigget på gennemsnitsalderen for de fem fra venstresocialisterne, og de er i midten af trediverne, men de kan da ikke følge med i, hvad der rører sig blandt børn i dag.

Jeg hørte radio i går eftermiddags. Først hørte jeg Radio Rita for børn, lavet af børn og om børn. Så hørte jeg børneradioen, og jeg sluttede med TV i går aftes, hvor der var Kajplads 114 – ungdomskanalen i TV – oppe fra Holbæk, hvor der også var flere hundrede børn, der meget klart og meget tydeligt gjorde opmærksom på, hvad de mente om samfundet, og hvad de havde af ønsker, krav og behov. Denne ordening var måske relevant for 20 eller 30 år siden, men der er ingen danske børn, der i dag ikke ved, hvem de skal sige det til, hvis der er noget, de er utilfredse med. Det passer ikke i 1985.

Der står også i forslaget, at der tages for lidt hensyn til børnene, når folketingsvedtager love, og når kommunerne planlægger. Og så står der i tredje afsnit, linje 4 – og det er det eneste, der direkte har chokeret mig i bemærkningerne til forslaget: »Det skyldes ikke altid ond vilje.« Man siger altså, at de fleste af de love og bestemmelser, som vedtages i folketingsvedtager og i kommunalbestyrelser vedrørende børn, vedtages med ond vilje. Det kan da ikke være rigtigt.

Justitsministeren nævnte et par eksempler. Lad mig nævne forslagene om ændringer i adoptionsloven og i folkeskoleloven og vedtagelsen i foråret, om hvorvidt man skulle have atomkraft ud af energiplanlægningen eller ej. Alle disse lovforslag vedrører jo børn og det samfund, de skal leve i fremover. Der var uenighed om dem, men jeg er da helt sikker på, at både tilhængerne og modstanderne gik ind for det, som de mente ville skabe et bedre samfund for børnene. Alle var vel besjælet af den tro, at de ved at stemme enten ja eller nej til de forslag skabte et bedre samfund, og det viser vel bare, at vi også ind imellem er uenige om, hvad der er bedst for det enkelte barn. Sådan er det jo også i familien. Nogle opdrager deres børn på den ene måde, nogle på den anden. Hvad skulle en stakkels børneombudsmand have svaret til disse forslag, hvis man havde sendt dem ud? Det kunne blive det ene den ene gang og noget andet den anden gang.

Lad mig afslutningsvis sige, at vi kan ikke støtte forslaget, for vi er overbevist om, at varetagelse af børns interesser, påregning af børns behov, forbedring af børns levevilkår og det forebyggende arbejde for, at børn ikke bringes i konflikt med samfundet, alle disse opgaver bedst løses så tæt og så nær ved børnene som muligt, og det vil sige, det er opgaver, der skal løses af forældrene, skolen, socialforvaltningen og i det samarbejde mellem socialforvaltning, skole og politi, som foregår i næsten alle danske kommuner. Det vil være til gavn for børnene.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg kan forstå, at hr. Helge Adam Møller hørte radio i går, bl.a. Radio Rita, og tog det som udtryk for, hvad børn mener. Men hr. Helge Adam Møller vil formentlig have be-

[Lenger]

mærket, at der faktisk i Radio Rita i går var børn, der mente, at der skulle være en børneombudsinstitution.

Må jeg så sige om det andet, hr. Helge Adam Møller var inde på, hvorvidt det er ond vilje eller ej, når der vedtages love, der ikke altid er til fordel for børnene, at det faktisk er vores opfattelse, at det skyldes, at planlæggere og lovgivere ved for lidt om de ting, vi skal beslutte om. Det er ment som en formildende omstændighed for planlæggere og lovgivere, når vi skriver sådan i bemærkningerne, og derfor er det også ment som en venlighed over for hr. Helge Adam Møller.

Så hørte vi ved debattens start, at justitsministeren sandelig ikke mente, at der manglede viden, og det gør det selvfølgelig vanskeligt for vores vedkommende at opretholde dette som en formildende omstændighed, men det var altså fra starten ment som en venlighed og en formildende omstændighed.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan ikke støtte dette forslag. Vi kan helt tilslutte os de argumenter, som blev fremført af justitsministeren. Jeg synes, det var en god tale, der var fuld af gode argumenter imod forslaget, og hvori også nævntes meget aktuelle eksempler på, at uanset hvor mange institutioner man opretter for børn, vil der stadig væk være politisk diskussion og uenighed om, hvad der tjener barnet bedst.

Jeg vil gerne tilføje på venstres vegne, at vi finder egentlig, at dette forslag er udtryk for en vældig mistillid til forældre og lærere. Jeg kan slet ikke se fordelene for børnene i dette forslag. Som politiker vil jeg da selv lægge meget mere vægt på en henvendelse fra et barn eller fra en forælder, altså en direkte henvendelse fra dem, der kender problemerne, end på en direkte henvendelse fra en ombudsmand. Hvorfor i alverden skulle det dog gøre mere indtryk på politikerne at få en henvendelse fra en ombudsmand? Alle politikere har jo børn, søskende, nevøer, niecer eller børnebørn.

Nej, jeg tror snarere, at sandheden er, at VS nu igen vil søge at gøre familielivet til et offentligt anliggende. Det er jo en vederstyggelighed for VS, hvis familien kan klare sine egne problemer selv. Jeg vil da gerne minde VS om, at de børn, der er så tilfredse med

deres forældre, har en stribe af muligheder. Jeg behøver ikke at gentage, hvad hr. Helge Adam Møller sagde, men det var gode eksempler på, hvor mange i dette samfund der tager sig af børnene og hører på dem. Sandheden er jo, at en stor del af danskerne lever af at tage sig af andres problemer.

Fremfor at blive ved med at oprette institution på institution synes jeg hellere, vi som familiemedlemmer skulle tage os mere af børnene og opdrage dem til i højere grad at klare deres problemer selv. Det giver en indre menneskelig styrke, som ingen statsinstitution kan erstatte.

Vi er altså imod dette forslag. Vi kan slet ikke acceptere den holdning, at menneskelige problemer løses ved at oprette flere institutioner. I virkeligheden finder vi, at det er udtryk for en dybt reaktionær tankegang, at man ikke kan finde på andet end at blive ved med at oprette nye institutioner.

Ebba Strange (SF):

I SF støtter vi forslaget, og jeg er enig med hr. Helge Adam Møller i, at det har været en fornøjelse at læse det. Det kunne være morsomt, som hr. Helge Adam Møller sagde, hvis man skrev skattelove på samme måde. Jeg læser det nærmest sådan, at det er skrevet, så børnene selv skal kunne forstå det, og det kan faktisk lade sig gøre. Det synes jeg VSerne skal have ros for. Jeg synes, det er flot lavet.

Så drejer diskussionen sig jo i øvrigt om, hvorvidt vi skal have sådan et foretagende eller ej. Nu er ministeren bange for, at der går inflation i begrebet ombudsmand og ombudsinstitution. Hvis det er et tilfælde, og hvis det skulle være den eneste indvending, kunne man måske finde en anden betegnelse, men betegnelsen er vel god, fordi den angiver, at det er en institution, der står over andre institutioner, men som ikke er nogen domstol. Det er en, som alle trygt kan henvende sig til, og som i kraft af den myndighed, som ombudspersonen får tillagt, kan henvende sig til alle, til politikere, til ministre, til administration, til alt, hvad der findes her i landet. Når vi er blevet så glade for den ombudsmandsinstitution, vi har i folketinget, er det, fordi den er frigjort fra afhængighed af både den ene og den anden myn-

[Ebba Strange]

dighed i øvrigt, og derfor er det det ord, vi har til den slags institutioner.

Når vi i SF synes, det er et godt forslag, er det også, fordi det jo er noget, vi har diskuteret gennem en række år, også i forbindelse med småbørnskommissionens slutbetænkning, der kom i 1981. Mit indtryk er, at vi har haft lidt svært ved at finde ud af, hvad det var for en model, vi skulle anvende. Nu har VSerne altså valgt den norske model, og det tror jeg er rigtigt. Under udvalgsarbejdet kan vi eventuelt dykke lidt mere ned i den.

Når vi synes, det er rigtigt, og tror, det er vigtigt, at der oprettes sådan en institution, er det, fordi selv om der nok findes alle de steder, som både hr. Helge Adam Møller, ministeren og fru Birthe Rønn Hornbech nævnte, ved vi, at børnene mange gange er følelsesmæssigt i klemme i forhold til deres forældre, i forhold til deres lærere i skolen, og socialforvaltningerne skal ganske vist ifølge bistandsloven tage sig af og holde øje med de vilkår, hvorunder børn lever, men vi ved godt, at det specielt bliver de sociale forhold, de sociale myndigheder tager sig af.

Jeg kan huske, at dengang BRIS, Børns Rettigheder i Samfundet, en organisation, der blev oprettet i begyndelsen af 1970erne, var en aktiv og velfungerende institution, fik den faktisk mange henvendelser fra børn, der ikke rigtig vidste, hvor de skulle gå hen. Måske det handlede om uoverensstemmelser med forældrene, og hvor går man hen med dem? Socialforvaltningen skal jo også tage sig af forældrenes problemer.

Derfor synes vi, det ville være en god vej at gå. Selv om der er mange i dette land, der tager sig af børnene, mangler vi efter vores opfattelse alligevel dette helt uafhængige organ.

Vi har haft nogle henvendelser i folketingets ungdomsudvalg fra forældre, samkvemsforældre, skilsmisseforældre og den slags, som gerne ville bruge sådan en børneombudsinstitution til også at varetage deres tarv, og det, vi oplever både i skilsmissesager og i sociale sager, er jo, at hjælpeforanstaltningerne kommer til at varetage de voksnes tarv, fordi det er de voksne, der henvender sig, det er de voksne, der er oppe at slås om det ene eller det andet, ofte desværre om børnene, mens børnene kommer i klemme i de sager. Børnene kommer i klemme i fjernelssager, i skilsmissesager, i sager, hvor forældrene er

uenige og oppe at slås. Børnene kommer i klemme i skolerne mange gange, hvor de heller ikke rigtig ved, hvor de skal gå hen, og hvad de tør sige til hvem, og det hænger jo sammen med, at børnene ikke har magt i forhold til de voksne.

Endelig er der spørgsmålet om, hvor meget vi ved om børns behov, og hvorfor vi ikke tager mere hensyn til dem. Jeg er såmænd enig med ministeren i, at vi ved kolossalt meget om børns behov. Når der ikke bliver taget mere hensyn til dem i planlægningsarbejde og andet politisk arbejde, tror jeg, det er, fordi børn ikke har nogen magt at sætte bag deres henvendelser, bag deres ønsker, bag deres krav. Det er der så mange andre organisationer der har. Derfor tror jeg, de har brug for, at vi aktivt giver dem den støtte, der kan ligge i dette forslag.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne dele det radikale venstres indstilling til dette forslag op i to betragtninger. Den ene er det formelle, den form, man har givet forslaget, og den anden er det indhold, som det drejer sig om.

Om ombudsmandsbegrebet er der allerede sagt meget herfra, og jeg vil sige, at vi hører til dem, der er betænkelige ved at udvande ombudsmandsbegrebet. Ombudsmandsbegrebet er noget specielt dansk, så meget, at det med sit danske ord går ind i andre folks sprog, og vi opfatter det primært som en overordnet myndighed, hvortil man kan klage over andre myndigheder, og som det er blevet sagt, en overordnet myndighed, der har kompetence til at påpege fejl ved den forvaltning, vi alle sammen skal leve under. Vi vil derfor være betænkelige ved, at man på en række områder opretter ombudsmandsinstitutioner, og vi tror i øvrigt heller ikke, at det i denne sammenhæng er en særlig god idé at oprette en central myndighed.

Ser man på, hvad det er, der foreslås i selve teksten til folketingsbeslutningen, kan jeg ikke lade være med at påpege, at det må være flere forskellige mennesker, der har lavet den, for jeg kan ikke rigtig se, at der er den store sammenhæng mellem det, at det skal være et planlægningskontor, en høringsinstans eller en central instans, som tager initiativer til lovgivning, og så den tekst, som helt klart er skrevet for børn. Det synes jeg i øv-

[Aase Olesen]

rigt er udmærket, så kan man da bruge det direkte i sine skolepjecer i VS, men der er ikke så meget sammenhæng mellem det ene og det andet.

Det fremgår jo klart af bemærkningerne, at det primært er en klageinstans for børn, et sted, hvor børn selv kan henvende sig, og dér må jeg nok sige, at det forekommer mig noget besynderligt, at et centralt kontor i landet skal kunne gå ind i den opgave. Man skriver et sted, at børnene kan gå derhen, eller de kan skrive eller ringe. Det skulle vel ikke være, fordi så mange VSere bor i København, at man synes, man kan klare sig med sådan en central instans?

Jeg er altså en smule usikker på, hvad det egentlig er, man foreslår. Er det et centralt organ, som primært skal være – hvad skal vi sige? – videnindsamlende og initiativtagende til lovgivning osv. og derudover også en høringsinstans på en række områder i lovgivningsarbejdet, eller er det primært en klageinstans, som børn kan gå hen til, som der står?

Justitsministeren nævnte lovforslaget om delt forældremyndighed. Hvordan en sådan instans skulle have ladet sig høre i det spørgsmål, kan jeg heller ikke rigtig se. Nu er det en overstået sag, men lad os f.eks. tage sådan nogle ting som hybridnettet og TV 2; det er noget, der i allerhøjeste grad har betydning for børn. Hvordan skulle en centralt placeret ombudsmand egentlig melde med hensyn til børns interesser i sådan nogle sager?

Jeg har forstået, at inspirationen til dette forslag i høj grad er den norske ordning. Vi vil meget gerne være med til at se på den i udvalget og i det hele taget se på forslaget, og vi vil interessere os for, hvorfor det er, at ordningen har fungeret så godt. Hvad er årsagerne? Er det, fordi man specielt har haft den helt rigtige person til at lede børneombudet, eller hvad er det for nogle forhold, der i Norge har gjort, at man har syntes, at det var en god idé?

For det radikale venstres vedkommende er det afgørende at påpege, at børnenes problemer bør løses så tæt ved børnene som muligt, og vi mener, at kommunerne i dag har mange muligheder. Jeg kan påpege sådan noget som Ballerups nylig oprettede børnekontakt. Vi har det meget vigtige samarbejde mellem socialforvaltning, skole og politi, og jeg me-

ner, at alle kommuner, men især frikommunerne, har mulighed for at eksperimentere med disse ting, sådan at man får fat i det, der er det afgørende: den meget tidlige indsats over for de truede børn. Vi har at gøre med familier i dag, der er meget splittede, og derfor er det ikke nok, som nogle ordførere gør, bare at henvise til lærere, til forældre osv. Vi ved fra bl.a. Egmont Fondens fremtidsstudie, at børnenes vilkår er afgørende ændret i dag sammenlignet med tidligere, og derfor er vi villige til at se på problemstillingen og også diskutere, hvad der kan gøres for at bedre børns vilkår i samfundet i dag.

Nør Christensen (CD):

Beslutningsforslaget fra VS, som vi har til første behandling, skal åbenbart betragtes som et initiativ, der skal være med til at gøre det lettere at være barn i dagens Danmark. Jeg sætter streg under åbenbart, for jeg tror ikke, at beslutningsforslagets vedtagelse vil gøre det lettere.

VS ønsker, at børn og voksne skal have en institution, hvor begge parter kan henvende sig, hvis der er noget, de gerne vil lave om, så forholdene bliver bedre for børnene. Børneombudet skal også selv følge med, så vi i Danmark får en slags videnbank, der kan vise vejen til, hvordan børn i Danmark gerne vil have det, en bank, som alle mulige instanser kan trække på, hvis de i forvejen ikke ved, hvad børn gerne vil og ønsker sig. Børneombudet skal ikke selv kunne bestemme noget eller lave noget om og skal kun være med til at hjælpe andre, når der skal bestemmes eller laves om, som der så smukt står i bemærkningerne til forslaget.

I CD vil vi bestemt også være med til at hjælpe de børnefamilier, som har behov. Vi ved, det er en trængt gruppe, men vi tror så afgjort ikke, at vejen går via børneombudsinstitutionen. Faktisk har vi i dag temmelig stor viden om børn, og vi bruger den, og vi vil blive endnu bedre til at bruge den fremover; men det er jo absolut ikke entydigt, hvad der er det bedste for barnet.

Jeg er desuden bange for, at der går inflation i ombudsbegrebet. Det er jo sådan, at inflation kan gælde andet end penge. Der er inflation i ord, der er inflation i handlinger og i gerninger, men jeg er også bange for, at der går inflation i ombudsbegrebet. Oprett-

[Nør Christensen]

der en børneombudsinstitution, ja, så er der mange grupper i vort samfund, som med samme ret kan fordrer også at få en ombudsinstitution, der skal varetage deres interesser, og hvor er vi så henne, må jeg have lov til at spørge.

Jeg vil mene, at de penge, det vil koste at drive en sådan institution, kan gives bedre ud og komme børn og voksne til gode på en helt, helt anden led. Vi mener i CD, at problemerne skal løses så tæt ved hjemmet som overhovedet muligt, og her mener vi, at socialudvalgene er det bedst egnede forum til at løse problemerne for børnene, hvis og når de opstår. Hertil kommer, som det også har været nævnt tidligere, folkeskolens lærere, som har kendskab til, hvordan barnet har det under skoleforløbet.

Vi mener ikke i CD, at familiens anliggender skal være et offentligt anliggende. CD kan af de nævnte grunde ikke tilslutte sig dette forslag, idet vi mener, at det ikke er den måde, børnefamilierne får en bedre hverdag på.

Min sidste bemærkning skal være til fru Ebba Strange, som sagde, at børn har ingen magt. Jeg vil gerne direkte spørge fru Ebba Strange: hvad er det for en magt, fru Ebba Strange ønsker børn skal have? Er det f.eks. magten, hvis forældrene ønsker at sælge deres hus og børnene ikke har lyst til at flytte med? Er det en magt, der skal pålægge forældrene i givet fald at blive boende – med de følger, det kunne give – eller hvad er det for en magt, fru Ebba Strange mener?

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det, jeg tænker på, når jeg taler om magt, er forskellige ting, altså de forskellige ting, der er knyttet til magtbegrebet. Børn har ikke selvstændig økonomi, de er helt afhængige af, hvad de får af deres forældre. De har ikke organisationer, de har ingen stemmeret, de har ikke de kanaler, de muligheder, som voksne mennesker har for at gøre deres indflydelse gældende i samfundsudviklingen.

Vi andre kan gå ind i politiske partier, vi kan gå ind i foreninger, vi kan gå ind i interesseorganisationer og ad den vej prøve at få vores synspunkter igennem. De muligheder har børn ikke. De er helt afhængige af, at der er nogle voksne, der taler deres sag. Det

er der så også af og til nogle voksne der gør, og det er vi så også nogle der forsøger at lytte til, men det er ikke altid, der er overensstemmelse mellem de ønsker, som børn har, og de ønsker, som deres voksne har. Det er grunden til, at vi synes, det ville være fint med et sted, hvor børn kunne gå direkte hen, et sted, som kun var for børnene.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti afviser beslutningsforslaget. Vi er helt uenige i, at en ny institution kan løse de problemer, det her drejer sig om. Vi takker også justitsministeren for indlægget og er helt enige i mange af de synspunkter, der gives udtryk for her.

Men ellers er det kristeligt folkepartis grundopfattelse, at børnene hører til hos forældrene, og at det er forældrenes opgave og ansvar at opdrage og sørge for børnene. Samfundet skal så give nogle rammer omkring familien, og de rammer må være så gode som overhovedet muligt. Men samfundet skal ikke blande sig i familiens indre anliggender. Det tror jeg såmænd heller ikke at de partier, der i dag har givet udtryk for det, egentlig ønsker, hvis de tænker sig om. Skiftende regeringer og skiftende flertal kunne så dominere og bestemme, hvad man skulle mene og tro, at så var det det rette og det, der skulle bruges.

Jeg tror, at vi i dag, som det også er udtrykt før, er langt inde i et behandlersamfund og i den tro, at bare det offentlige træder til, bare man får institutioner nok, så er alt godt. Det kan man læse i nogle busser i disse dage, hvor man reklamerer med, at til fremtidens børn skal der være institutionspladser nok. Det havde været bedre, hvis der stod, at fremtidens børn skulle have mulighed for at være i deres hjem hos deres forældre så meget som overhovedet muligt, og så skulle institutionerne være supplement nogle timer om dagen. Det er den vej, vi skal frem, i stedet for dette her.

Men til sagens problem: har børnene ikke nogen steder at henvende sig? Man siger, at de ikke ved, hvor de skal gå hen. Jo vist gør de da så i langt, langt de fleste tilfælde. Der er meget, meget få børn, tror jeg, der ikke har den mulighed. Børn skal have en vis alder, før de overhovedet forstår selv at gå hen og klage, og så tror jeg også, de har mulig-

[Inger Stilling Pedersen]

hed for at tale, måske ikke med deres forældre, men så med en lærer eller med andre voksne, sådan at man kan få ordnet problemerne.

Jeg ved også, at der i mange kommuner virkelig er et godt samarbejde. Det er, som om man siger: skolen gør det ikke godt nok, socialforvaltningen gør det ikke godt nok. Det gælder nok nogle steder, men mange steder fungerer det virkelig godt, og jeg ved, at som lærer har man pligt til at følge børnene og lægge mærke til, om de ikke trives, om der opstår problemer, eller hvad der kan være i vejen, og sørge for, at der bliver gjort noget ved det. Jeg tror virkelig, der er mange muligheder i dag. Men problemerne løses ikke ved, at der et eller andet sted sidder en fjern person, som så skal sige, hvad der er bedst for dig. Skal der virkelig ske noget, så skal man have det tæt på.

Så er der dette med, at børnene skal stille krav. Der kommer en fra radioen og interviewer, og så siger man: nå, hvad har I så at klage over her? Hvad er I så utilfredse med, for der må jo være noget? Det er i mange tilfælde de voksne, som fortæller børnene, hvordan de skal opføre sig, hvilke krav de skal stille. Det villé jo være rart, hvis man i stedet fortalte dem, hvad de kunne yde for samfundet, hvilken indsats de havde mulighed for at gøre, i stedet for altid at sige: de krav har jeg.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi, når vi har med børn at gøre, både giver dem frihed og giver dem ansvar og ikke lader dem tro, at man bare sådan kan gøre, hvad man har lyst til – det er der heller ingen voksne der kan – det giver mange problemer siden hen.

Man taler meget om barnets tarv. Hvad er det bedste for barnet? Det kan vi nok aldrig blive enige om, for vi har forskellig opfattelse af samfundet. Man kan jo også bruge børnene i spillet om det samfund, man måske engang ønsker sig, og derigennem påvirke dem og skabe mange problemer.

Jeg tror, det er meget mere vigtigt, at vi sørger for at se på barnets og den unges grundlæggende behov for trykthed og omsorg og kærlighed, for et sted at høre til, for noget at tro på, en mening med tilværelsen. Det er jo mangelen på mange af disse ting, der skaber de meget store problemer i dag.

Derfor vil kristeligt folkeparti da godt være med til at se på, hvad vi kan gøre for at

give børnene bedre vilkår. Men det gøres i hvert fald ikke ved, at man laver en eller anden institution langt væk. Jeg tror overhovedet ikke, den vil få nogen betydning. Men lad os virkelig for alvor sætte ind på, hvad der er barnets tarv, og ikke først og fremmest på, hvad de voksne ønsker, og hvordan de ønsker at påvirke børnene.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det var en overraskende tale fra kristeligt folkepartis repræsentant, vi lige hørte, kristeligt folkeparti, som jo i tide og utide gør sig til talsmand for familierne og børnene og vil være de svages garant i denne regering. Og så står fru Inger Stilling Pedersen og argumenterer imod dette beslutningsforslag, som om alt er i skønneste orden og familierne bare kan tage sig sammen!

Er kristeligt folkeparti ikke bekendt med, at rigtig mange børn i vores samfund har det ualmindelig dårligt? Hvis fru Inger Stilling Pedersen havde set lokal-TV i går aftes, ville hun vide, at der hvert år er i hundredvis af børn, der forsøger at begå selvmord, og det, de argumenterer med – når det altså ikke lykkes for dem – når de bliver spurgt, hvorfor de gør det, er, at det er, fordi de mangler trykthed, fordi de mangler varme, fordi de mangler kontakt. Det er ofte børn af familier, hvis rammer for at give dem den kærlighed er dårlige, og det ansvar hviler altså på politikerne. Det hviler ikke på forældrene selv, for vi er nødt til at give forældrene muligheder og rammer for at kunne give deres børn den kærlighed, der skal til, for at vi ikke skal høre på statistikker som dem, vi hørte i går aftes: et par hundrede børn forsøger at begå selvmord hvert år, og det er børn i 10–12 års alderen.

Jeg synes, det var en ejendommelig tale, kristeligt folkeparti her holdt, også ud fra den betragtning, at der jo rent faktisk er officielle tal for, at 15.000–20.000 børn lider af omsorgssvigt, ikke har de rammer. Og dér synes jeg nok, det politiske ansvar må hvile tungt på kristeligt folkeparti.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

[Inger Stilling Pedersen]

Jeg sagde, at samfundet skulle give rammer. Jeg sagde ikke noget om, at de var gode nok, for det er de absolut ikke.

Men vi arbejder ud fra forskellige målsætninger. Man mener, at hvis institutionerne bliver gode nok og politikerne bliver dygtige nok og kan overtage ansvaret for børnene, så bliver det godt. Det, vi må arbejde henimod, er, at børnene får lov til at være i deres hjem, og at forældrene får mulighed for at være derhjemme. Men når man samtidig arbejder på, at begge forældre skal ud og kvinder realisere sig selv, er det altså, som om der slet ikke er plads til børnene i det samfund. Derfor bliver man nødt til at se på, hvem der skal give børnene den tryghed og omsorg og kærlighed, som de savner. Skal det være institutionen? De nærmeste må være forældrene, og dér mener jeg altså ikke at vi gør det godt nok, og der er lang vej, før vi får skabt det, vi gerne vil, men vi kan forsøge at arbejde henimod det.

Vi står med to vidt forskellige samfundsopfattelser: skal samfundet bestemme, eller skal det være forældrenes opgave og ansvar, hvor vi blot prøver at give nogle rammer? Det er forskellen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg er meget enig i, at kristeligt folkeparti og socialdemokratiet står med to vidt forskellige samfundsopfattelser, og det er jeg faktisk ret tilfreds med. Vi har den opfattelse, at det er samfundet, der skal skabe rammer, som er gode og stærke nok, sådan at forældrene har mulighed for at løse deres opgave – og det er en tung opgave at være forældre – og det skal ske i et samspil mellem forældre, institutioner og børn, naturligvis.

Men det, dette forslag drejer sig om, er jo alene at se på, hvordan man kan give nogle muligheder for, at børn kommer til orde, kommer til orde på deres egne præmisser, kommer til orde i lokalsamfundet, kommer til orde f.eks. sådan som i børnekontakten i Ballerup kommune – som fru Aase Olesen fremhævede det – hvor man altså tager børn med på råd f.eks. om noget så elementært som at indrette en legeplads. Hvem skulle være bedre og dygtigere til at indrette legepladser end børn selv? Det er i virkeligheden det, forslaget her drejer sig om, men vi bliver

nok ikke enige om nogle fundamentale forskelle. Vores opfattelse er altså, at samfundet og fællesskabets forpligtelse over for familier og over for børnene er meget tungere end det ansvar, som kristeligt folkeparti føler det har.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg har lyst til at spørge fru Inger Stilling Pedersen: hvem er det, der mener, at samfundet skal varetage ansvaret for børnenes opdragelse? Jeg kunne godt tænke mig at få sat adresse på. Mig bekendt er der ikke nogen, som har sagt det under debatten i dag. Jo, der er én, der kommer meget tæt på i hvert fald. Det er fru Inger Stilling Pedersen. Hun taler nemlig om, at man ikke skal spørge så meget om, hvad samfundet kan gøre for én, men derimod skal spørge, hvad man selv kan gøre for samfundet. Det er jo noget, der ligger inden for gængse autoritære statsopfattelser, at man spørger på den måde, idet man ligesom går ud fra, at mennesket er til for samfundet og det er ikke samfundet, der er til for mennesket. Men ud over fru Inger Stilling Pedersen vil jeg gerne spørge, hvem det ellers er, der har sagt i debatten i dag, at samfundet skal overtage ansvaret for opdragelsen af børnene.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Først til fru Jytte Andersen: selvfølgelig er vi ikke enige, og jeg synes da også, at det blev sagt meget klart fra socialdemokratisk side i den anden omgang, at det var rammerne omkring familien, samfundet skulle være noget med i, men ikke i det interne i familien, medmindre der altså er tale om nogle ting, som går ud over gældende lov.

Jeg kan nu ikke se, hvad vi skal med en børneombudsmand, fordi man skal indrette en legeplads. Jeg kender mangfoldige tilfælde, hvor man tager børnene med på råd, og hvor der i små, lokale spørgsmål er mange ting, som børnene selv kan afgøre. Jeg kan ikke se, at der nogen helst brug for denne institution. I de nære ting skal børnene selvfølgelig være med, for efter kristeligt folkepartis opfattelse er børnene en del af familien og skal deltage i familiens forskellige ting og også være med, i det omfang de kan tage

[Inger Stilling Pedersen]

ansvar. Om samfundet skal styre? Der kan man jo bare se på den lovgivning, man lægger op til.

Poulsgaard (FP):

I Danmark har vi vel i gennemsnit 73-74 år at se frem til, fra den dag vi bliver født, til vi går herfra. Ud af de 73-74 år er der vel 14 år, man kan kalde barnets år. Når børnene er 14 år, begynder de at blive selvstændige individer. Det vil altså sige, at man simpelt hen vil have, at børn i den læretid skal bestemme en hel masse.

Nu var det jo spændende, dette her med, at børn skulle bestemme en legeplads, for jeg tror nok, at hvis børn skulle bestemme en legeplads, hvis vi fik at vide, at de havde bedst forstand på det, så ville legepladsen i hvert fald komme til at se helt anderledes ud. Så ville det blive en farefuld legeplads, så ville de få en legeplads med udfordring, med spænding, men uha, uha, så ville alle de beskyttende engle, vi har her i folkettinget, jo komme rendende og sige: nej, sådan en legeplads kan vi søreme ikke have, vi kunne risikere, at lille Peter brækkede benene. Derfor synes jeg, det var et dårligt eksempel.

Så kunne jeg også godt lide at få at vide, hvordan man vil have at de skal ind i den politiske beslutningsproces? Ja, for min skyld kan vi da godt sætte valgretsalderen ned til 16 år, måske lidt længere endda, men jeg tænker på det, som fru Ebba Strange stod heroppe og sagde om, at de ikke har politisk mulighed. Jeg ved ikke, hvad hun ikke fik sagt her. Som folketingsmand bliver man udsat for mange sjove ting, men en af de få gange, hvor jeg har følt mig misbrugt, var simpelt hen engang, da der kom en skoleklasse fra Amager - jeg tror, det var en 1. klasse - ind og ville snakke med mig. Så begyndte de unger dér at stille spørgsmål til mig. Skolelærerne stod bare tavse som østers. Jeg skulle sidde og diskutere politik med børn på 7 år. Da gik jeg sgu godt nok.

Formanden:

Man må ikke bande.

Poulsgaard (FP):

Nej, undskyld, hr. formand.

Men er det det, man vil? Har vi ikke lære-årene, for at børn skal indpasses og finde ud

af, hvordan samfundet er? De skal vel ikke til at bestemme lige med det samme. Det ender vel med, at vi en skønne dag skal have certifikat, inden vi går i seng sammen, fordi man ellers risikerer noget uhyggeligt noget: at folk, der får børn, ingen forstand har på børn. Det ender vel med den totalitære stat, man vil opbygge.

Og så hr. Lenger. Det var da en mærkelig udtalelse, der kom fra hr. Lenger. Samfundet var altså til for hr. Lengers og for venstresocialisters skyld. Ja men sådan må man jo forstå det. Et parti, der siger, vi skal være solidariske! Det forstår jeg simpelt hen ikke. Solidaritet troede jeg altså betød, at man løftede i flok, at man var sammen, også sammen om samfundet, men nu fik jeg en anden forklaring.

Til fru Jytte Andersen: tryghed, varme, kontakt! Det var jo helt Morten Korchsk. Man blev helt rørt til tårer, da man hørte den tale. Hvem er det, der har fået kvinderne ud fra hjemmet? Hvem har skabt de høje skatter og afgifter, sådan at hvor man før kunne klare sig med én arbejdsindtægt, skal der nu to til, både fars og mors, og sådan at man har fået børnene over i de kolde institutionsmiljøer? Derfor opstår problemerne. Hvad hvis man i stedet for arbejdede på at afskaffe nogle af de skatter, arbejdede på at afskaffe nogle af de afgifter, arbejdede på, at det blev sådan, at en familie kunne leve på én lønindtægt? Så fik man den varme, den tryghed, den kontakt, man omtaler. Men man går den modsatte vej.

Dette forslag vil jo også koste penge. Der skal nogle flere offentligt ansatte til.

Vi afviser forslaget, men jeg vil meget have mig frabedt, at vi derfor skal have at vide, at vi nu er børnefjendske, at vi nu er reaktionære. Jeg tror nok, de børn, jeg har opdraget, har den samme indstilling til samfundet som jeg. Vi opdrager lige så vel vores børn til at blive gode samfundsborgere, som de røde partier gør.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne sige tak til fru Jytte Andersen og fru Ebba Strange for de indlæg, de har holdt, også for støtten til ideen i forslaget, og jeg tror også, jeg vil sige tak til fru Aase Olesen, men jeg ved ikke rigtig. Det kan jeg måske vende tilbage til ved andenbehandlingen.

[Lenger]

Jeg vil godt starte med justitsministerens indlæg. Han nævnte ligesom hr. Nør Christensen som det allervæsentligste instrument, vi havde til at løse disse problemer, de lokale socialudvalg. Jeg synes egentlig, det er meget betegnende for debatten og for den enøjede fremstilling, som justitsministeren og også hr. Nør Christensen gav af synspunkterne, når man tænker på socialudvalgene. Ja men der er da masser af andre problemer, som vedrører børn, end lige præcis dem, der kan løses i socialudvalgene. Ja, tværtimod er de problemer, der hører hjemme i socialudvalget, vel egentlig de færreste. Hvorfor lige pludselig gøre folk til sociale klienter, fordi de måske har et problem med trafikforholdene eller med legepladserne? Det vedrører da ikke socialudvalgene, men det var altså det væsentligste instrument, som justitsministeren og hr. Nør Christensen kunne pege på.

Jeg synes egentlig, det ville være rart, om de borgerlige kunne finde ud af, hvad det egentlig er, de mener om institutioner og om at gøre folk til sociale klienter. Det kan da ikke være meningen, at man skal bruge de lokale socialudvalg i problemstillinger af denne karakter.

Der er også flere, der har været inde på den diskussion, der var i forbindelse med lovforslaget vedrørende forældremyndigheden i sidste folketingssamling. Jeg kan egentlig ikke se, hvordan den hører hjemme her, men det er formentlig noget, der er blevet bragt ind, fordi man spørger: hvad skulle en børneombudsinstitution egentlig have svaret som høringsinstans? Ja, den kunne vel have været tvunget til at svare, som justitsministeren selv siger: det kan der ikke siges noget entydigt om. Men det gør vel heller ikke noget, at der kan nævnes eksempler på hørings svar, der lyder sådan. Sådan er der da i forvejen adskillige hørings svar fra instanser, som skal høres efter de gældende regler, der lyder.

Desuden synes jeg, at justitsministerens referat af formålsbeskrivelsen i beslutningsforslaget er direkte mangelfuldt, og det kan måske skyldes, at det er forholdsvis tidligt på dagen; den var også lidt sur. Det er jo ikke rigtigt, at forslaget kun går ud på, at vi skal have et sted, hvor børn kan få at vide, hvordan de skal henvende sig i systemet. Ombudsinstitutionen skal efter beslutningsforslaget også lave andre ting, og det er nævnt af

andre ordførere. Det er sådan noget som at opsamle viden og at rette henvendelse til offentlige myndigheder, at påpege, hvor der er noget galt, osv. osv.

Jeg vil også godt sige i forbindelse med fru Jytte Andersens indlæg, at vi meget gerne vil være med til at se på de yderligere ting, som fru Jytte Andersen ønsker at medtage, nemlig spørgsmålet om at videreføre forskningsarbejde, også de tværfaglige sider, som fru Jytte Andersen var inde på. Når fru Jytte Andersen siger, at forslaget er for snævert, er jeg særdeles enig, men vi har gjort det lidt snævert, fordi vi også skelede lidt til, at vi gerne ville have flertal for det i folketinget, og vi skelede bl.a. til, hvor meget vi troede socialdemokratiet ville være med til. Hvis socialdemokratiet vil gå videre, så for vores skyld ingen alarm, men så er det jo nok det radikale venstre, vi skal til at snakke med.

Fru Birthe Rønn Hornbech spurgte – det var vist temmelig retorisk – hvorfor det skulle gøre mere indtryk på et folketingsmedlem, at man fik en henvendelse fra en ombudsinstitution, fremfor at man fik en henvendelse fra et barn eller fra nogle forældre. Det kan man selvfølgelig godt spørge om, men en af de ting, som skal være den særlige styrke ved børneombudsinstitutionen, er jo, at børneombudsinstitutionen vil rette henvendelse til offentlige myndigheder på baggrund af flere sager, på baggrund af erfaringer, som den har draget, mens dette at tage enkeltsager op skal være undtagelsen i sådan en institution.

Dermed vil jeg også gerne sige, hvad jeg mener skal være afgrænsningen mellem børneombudsinstitutionen og så den ombudsinstitution, vi har i forvejen. Den nuværende folketingets ombudsmand har en vis formel kompetence i forhold til afgørelser, der træffes, hvor børneombudsinstitutionen efter min mening ikke skal beskæftige sig med afgørelser, der er truffet af forvaltningsmyndigheder. Det er den klare forskel, som efter min mening gør, at der er tale om en lidt anden type institution.

Samtidig skal en børneombudsinstitution have opgaver, som folketingets ombudsmand ikke har. Det er opgaverne med at opsamle viden, opgaverne som høringsinstans osv. Det kan godt være, at det, der i virkeligheden fremkalder betænkelighederne med hensyn til at udvande ombudsbegrebet i forbindelse med dette forslag, er, at det umiddel-

[Lønger]

bart giver indtryk af, at der er tale om opgaver, der for så vidt er ens, bortset fra at det er forskellige aldersgrupper, man henvender sig til. Det er altså ikke tilfældet. Som jeg ser det, er der tale om meget forskelligartede opgaver, også opgaver, hvor der kan laves en entydig afgrænsning. Derfor kunne det måske løse noget af fru Aase Olesens problem, hvis vi diskuterede indholdet; så kunne vi bagefter sætte et navn på. Det behøver for min skyld ikke at hedde en børneombudsinstitution. Det må hedde hvad som helst. Det er indholdet, jeg synes er det vigtigste i den forbindelse.

Efter vores opfattelse hører børnene ikke rigtig hjemme nogen steder i det administrative system, vi har her i landet, og samtidig kan man sige, de hører hjemme tusind steder. Når jeg siger, de ikke rigtig hører hjemme nogen steder, er det, fordi det er ikke entydigt, hvor de skal henvende sig, og jeg synes, det lyder helt forkert, når fru Inger Stilling Pedersen siger, at børn sandelig udmærket ved, hvor de skal henvende sig. Den tror jeg simpelt hen ikke på. Der er masser af voksne, der ikke ved, hvordan man bruger det system, vi har. Men det er altså grunden til, at man kan sige, de ikke rigtig hører hjemme nogen steder.

Når man så samtidig kan sige, de hører hjemme tusind steder, er det, fordi der er masser af instanser, der beskæftiger sig med forhold, der vedrører børn. Det gør det selvfølgelig endnu mere uoverskueligt at finde ud af det, at der ikke er et eneste sted, hvor man i det mindste kunne sige, at her beskæftiger man sig med garanti med børn, og hvis de gik forkert, så kunne de dér få at vide, hvor de ellers skulle gå hen.

De emner, det drejer sig om, er jo mangfoldige, dem kan vi ikke lave nogen udtømmende liste over. Jeg mener, at det sociale område for så vidt er et af de mindste, når vi diskuterer børneombud. Forhold i familien kan meget dårligt overhovedet komme ind under arbejdsområdet for et børneombud og da slet ikke som konkrete sager. Dermed mener jeg også at jeg har afvist en stor del af den kritik, der er kommet fra de borgerlige.

Nej, jeg tænker mere på trafikspørgsmål, spørgsmål om legepladser, spørgsmål om skoler, spørgsmål om planlægning, spørgsmål om de kulturelle muligheder, som børnene har, og masser af andre ting, som altså helt

adskiller sig fra det sociale og det familiemæssige. På disse to områder kan jeg ikke se at et børneombud kan gøre så meget. Og netop fordi vi siger, at børneombudet ikke skal have nogen direkte kompetence, vil et børneombud også altid skulle afvise sagen, hvis et barn henvender sig, fordi der er stridigheder i familien. Det må ligge helt uden for kompetencen for den ombudsinstitution, som vi forestiller os.

Men der er stadig væk de øvrige områder, som udgør en stor del af børns liv. Efter vores opfattelse er det meget vigtigt, at vi får dette uafhængige organ, som kan samle viden, som kan være høringsinstans, når politikerne og embedsmændene skal planlægge, som kan rette henvendelse til offentlige myndigheder, når man f.eks. har fået en del henvendelser om et bestemt problem, og så sige: vi har efterhånden konstateret, at de og de forhold er et problem. Det kan rette henvendelse og påpege ting, der kunne gøres bedre, ofte oven i købet uden at det koster en øre ekstra, og endelig i den forbindelse også tage initiativer.

Vi håber, at vi får en interessant diskussion om dette forslag og også om det forslag, som socialdemokratiet kommer med, og jeg vil på baggrund af det indlæg, som fru Aase Olesen havde, foreslå, at vi diskuterer, hvilke opgaver det er nødvendigt at have en instans til at varetage. Så kan vi altid finde ud af, hvad den skal hedde.

Jeg er glad for – og det skal så være min sidste bemærkning – at der er flere ordførere, der har bemærket sprogbroen i forslaget. Vi har faktisk gjort os umage for at skrive sådan, at selv et barn kunne forstå det, og har så af bitter erfaring fundet ud af, at det faktisk er betydelig sværere end at formulere sig i det bureaukratsprog, som man ellers lærer. Men jeg er glad for, at man har bemærket det.

Det giver mig nemlig anledning til at slutte med at sige, at da vi afleverede forslaget til trykning her i folketinget, var det endnu mere forståeligt for børn, men der er altså enkelte ord, som man ikke må bruge, når man laver beslutningsforslag i folketinget. Det hedder ikke »vi«, når man taler om sig selv, det hedder »forslagsstillerne«. Vi havde ellers gjort en undtagelse, for at børnene skulle kunne forstå forslaget, og derfor havde vi faktisk konsekvent skrevet »vi«. Det kan

[Lenger]

man efter reglerne ikke. Det blev konsekvent rettet til »forslagsstillerne«, og det generede os lidt, fordi vi faktisk havde forsøgt at undgå at bruge lange ord, og at sige »forslagsstillerne« om sig selv er altså heller ikke det sprog, børn normalt taler. Så kom ikke og sig, at der ikke er behov for en børneombudsinstitution! Børneombudsinstitutionen kunne også beskæftige sig med sprogbrug hos det offentlige – og måske starte herinde.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg forstod af hr. Lengers indlæg, at jeg under mit indlæg skulle have været enøjet, altså for så vidt angår indlægget. Det er selvfølgelig ikke min person, der er tale om, det kan man ved selvsyn konstatere. Jeg vil sige til hr. Lenger, at jeg tværtimod sagde under mit første indlæg, at det absolut ikke er entydigt, hvad der er bedst for barnet; man kan se på det på forskellig måde.

Hr. Lenger sagde, at i det øjeblik man henvender sig til socialudvalget, gøres man til en social klient. Her vil jeg gerne stille et helt konkret spørgsmål til hr. Lenger: hvilken forskel er der på, om man henvender sig til en børneombudsinstitution eller til socialudvalget? Under alle omstændigheder må der jo være tale om et problem, et socialt problem, og man vil altså være social klient, uanset om man henvender sig det ene eller det andet sted.

Så kunne man også få det indtryk af hr. Lengers indlæg, at ikke alene justitsministeren, men også jeg nærmest mener, at socialudvalgene ikke dør. Jeg skal kun svare for mig selv. Jeg synes, at socialudvalgene gør et stort og nyttigt arbejde, og jeg har fuld tillid til socialudvalgene på dette område.

Så stillede hr. Lenger mig et yderligere spørgsmål: hvad mener man egentlig om institutioner? Jeg vil gerne gøre det helt krystalklart, og jeg håber, at hr. Lenger vil lytte godt efter: vi mener i CD, at institutioner skal være et supplement til hjemmene, i det omfang forældrene ønsker at gøre brug af institutionerne, men vi vil også gerne advare imod, at institutionerne bliver enøjede, at man rundt omkring i institutioner udøver gruppepres. Jeg tror, de fleste her i folketingsalen erindrer en sag fra Viborgeggen, hvor der var strid mellem forældre og institu-

tion om, hvad et barn måtte have på sin madpakke som pålæg. Der havde man gennemført en form for gruppepres, og det er et indgreb i forældrenes ret til at bestemme over, hvad børn skal have.

Aase Olesen (RV):

At kommunikere er svært, og jeg sagde i mit første indlæg, at jeg egentlig havde lidt svært ved at se sammenhængen mellem teksten og bemærkningerne. Jeg har det nok ligesom børn: jeg kunne bedst forstå bemærkningerne, og derfor troede jeg, at der var tale om en ombudsmandsinstitution, hvortil man kunne klage, hvorefter ombudsmanden kunne gribe ind i forvaltningsafgørelser. Jeg har nu fået en klar melding fra hr. Lenger om, at det ikke er tilfældet. Hr. Lenger siger, at han ikke rigtig ved, om han skal sige tak til mig. Det er svært at kommunikere. Hr. Lenger deltog måske ikke forleden i kursuset om offentlige myndigheders sprogbrug, men da sagde statens informationschef, Henning Skaarup, at man egentlig altid burde starte sine henvendelser til borgerne med: »Nu skal I bare høre.« Men jeg får vel næppe lov til at sige: nu skal du bare høre, Jørgen, det, jeg mener . . . , for så siger formanden sikkert, at det må jeg ikke, og derfor må jeg sige til forslagsstilleren, at det, jeg mente, var, at vi ikke ønsker en central børneombudsmand, men vi vil meget gerne være med til at diskutere nogle af de problemer, som har givet anledning til, at VS har fremsat dette forslag. Derfor kan vi i folketingets socialudvalg diskutere det meget store behov for at få samlet viden ind om børns ændrede vilkår i forbindelse med de ændrede familiemønstre og informationssamfundet, hvori børn nu vokser op, og jeg tror, der er stort behov for, at man får registreret disse ændringer. Men jeg er ikke sikker på, at det skal ligge hos en central instans. Det kunne være, at man i det samarbejde, der foregår imellem kommunerne, i SSP-samarbejdet og på mange andre felter havde mulighed for at samle erfaringerne sammen, sådan at de kunne være til gavn for planlæggere og politikere.

Lenger (VS):

Ja, det kan være svært at kommunikere. Når vi ikke i bemærkningerne har nævnt udførligt, at vi ikke har tænkt institutionen

[Lønger]

som en institution, hvortil man kunne klage over forvaltningsafgørelser, så var det, fordi vi gik ud fra, at børn meget sjældent er ude for forvaltningsafgørelser, der er nogen grund til at klage over, og at de meget sjældent som individuelle personer kommer direkte i kontakt med systemet og kommer ud for afgørelser, som de klager over. Det er også meget sjældent, at børn henvender sig til underordnede myndigheder.

Jeg forstår fru Aase Olesens andet indlæg på den måde, at hun også ønsker mulighed for at diskutere lokale institutioner eller en lokal løsning af opgaven. Det synes jeg lyder meget, meget spændende og som noget, vi gerne vil være med til.

Hr. Nør Christensen mente ikke, det var entydigt, hvad der er godt for barnet. Nej, det er det vel ikke, men helt værdiløst er det nu altså heller ikke. Det siger sig selv, at det er bedre for barnet, at der er trafiksikre veje, end at der ikke er, og det siger sig selv, at det er bedre for barnet, at der er udfoldelsesmuligheder i boligkvarterer, end at der ikke er. Sådan kan man nævne masser af eksempler, og en lang række af dem tror jeg ikke der kunne blive nogen politisk uenighed om. På en række områder er det altså stjerneklart, hvad der er godt for barnet, og det er så stjerneklart, at der end ikke i folketinget kunne blive uenighed om det.

Hr. Nør Christensen spurgte også, hvad forskellen er på, at et barn henvender sig til et socialudvalg og til en ombudsinstitution. Forskellen er, at i det ene tilfælde henvender man sig på grund af en social sag og i det andet tilfælde henvender man sig netop ikke på grund af en social sag. Det ene sted skal henvendelsen behandles individuelt, det andet sted skal den kun sjældent behandles individuelt, og det ene sted bliver man registreret under person, og det andet sted gør man det ikke. Det er to vidt forskellige instanser. Socialudvalget har ikke nødvendigvis mere at gøre med ombudsinstitutionen end den kommunale kødkontrol.

Endelig vil jeg godt slutte med at sige til fru Aase Olesen: nej, jeg deltog ikke i kursuset om offentlige myndigheders sprogbrug. Vi havde lige set, hvordan der var sket rettelser i bemærkningerne til vores forslag, så jeg syntes ikke, jeg ville optage pladsen for andre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 21:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod registrering af telefonsamtaler.

Af Lønger (VS) m.fl.
(Fremsat 16/10 85).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Forslaget er en genfremsættelse af et forslag, som vi behandlede sidste efterår, og dengang tilkendegav jeg og de fleste af ordførerne, at det var et væsentligt spørgsmål, der var tale om; jeg tror, de fleste af os mente, at der kan være grund til nærmere at se på registreringen af telefonsamtaler med det formål at sikre, at der ikke sker indgreb i den enkeltes integritet.

Det var også baggrunden for, at jeg tog spørgsmålet op i den redegørelse om erfaringerne i forbindelse med registerlovgivningens administration, som jeg afgav den 12. december 1984, og som vi drøftede i tinget den 22. januar 1985. Både redegørelsen og beretningen om erfaringerne med administrationen af registerlovgivningen indeholder et afsnit om telefonregistreringer, herunder registertilsynets udtalelser om spørgsmålet og om de betænkeligheder med hensyn til beskyttelsen af den enkeltes privatliv, der kan være knyttet hertil.

Som det fremgår af redegørelsen, er jeg enig med forslagsstillerne i, at det som udgangspunkt er uheldigt, hvis telefonsamtaler